

Carrer de Joan Ponç

PILAR PARCERISAS

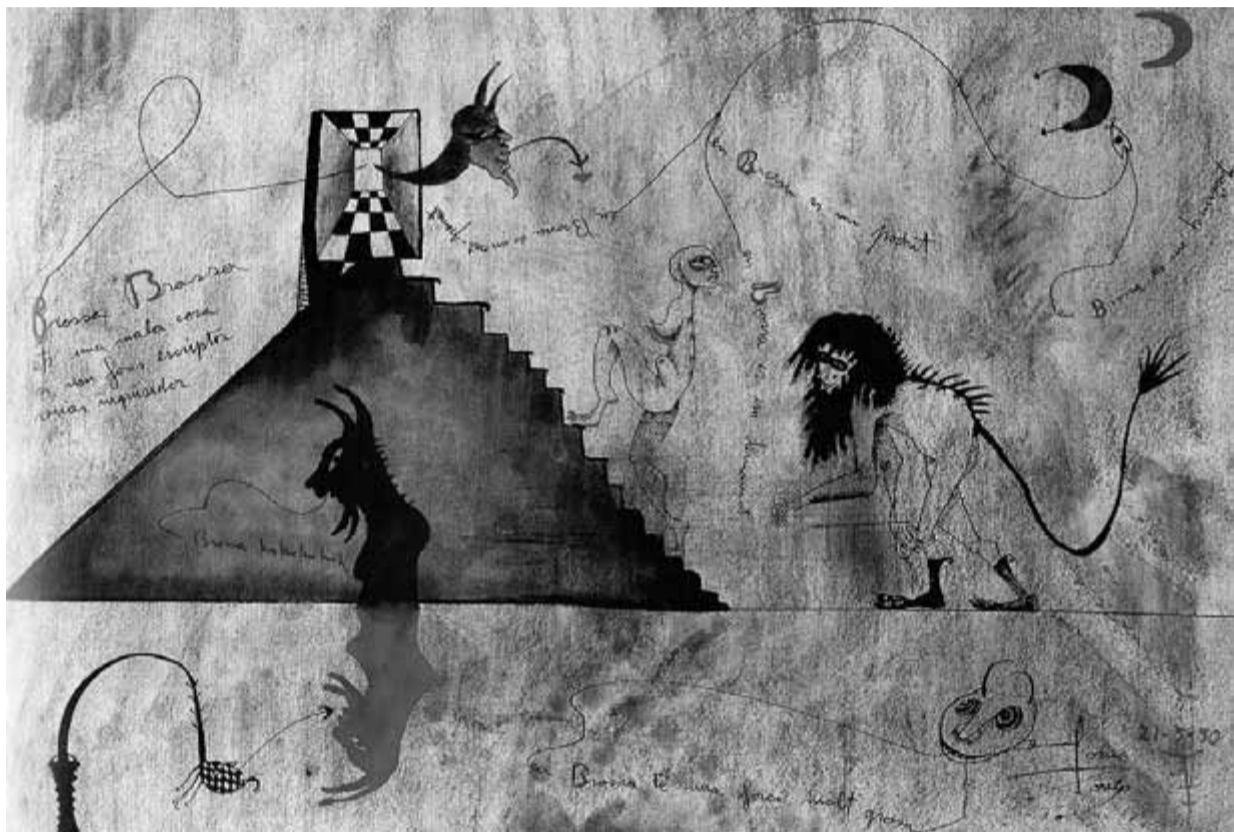
Art

Aquest és un llibre que ens parla de les afinitats electives entre Joan Brossa i Joan Ponç. Una carpeta sobre Ponç trobada als arxius de la Fundació Joan Brossa amb onze textos mecanografiats del poeta ha obert la caixa de Pandora del llibre que tenim a les mans, una iniciativa de l'Associació Joan Ponç que segueix a la ja lloable edició de aquesta entitat va fer dels escrits de l'artista al llibre *Joan Ponç. Diari d'artista i altres escrits* (2009).

Joan Brossa ens havia parlat sempre de la gran transformació que havia fet Joan Ponç a partir de la seva coneixença el 1946 en què poeta i pintor van coincidir als entorns de la plaça Molina. Aquest relat brossià es podia seguir a la revista *Dau al Set* i en algunes pintures, però no hi havia una constància documental prou àmplia que certifiqués la veritable influència de Brossa en Ponç i viceversa. Aquest mateix any 1946 coneix J.V. Foix, Arnau Puig i el tipògraf Enric Tormo, amics amb qui emprendre l'aventura de la revista *Algol* i l'edició de *Parafaragamus*, que desembocà poc més tard a la revista *Dau al Set*.

Brossa ens explicava que Ponç estava molt influït per Georges Rouault i pel seu aprenentatge amb el pintor Ramon Rogent, i que l'encontre amb Joan Miró que propicià el mateix Brossa va ser definitiu per inclinar la balança cap a un renovat Joan Ponç, que passà de Rouault a l'automatisme.

El caràcter de mag i bruixot de Joan Brossa, capaç de fer de guia iniciàtic en el món de l'art, tingué un caràcter plenament ritual en el cas de Joan Ponç. Aquest obeí els conjurs brossians i compartí la màgia d'un Brossa que cercava aliats a la seva revolta poètica. Un d'aquests

Joan Ponç dedicà aquest guaix a Joan Brossa el 1950, amb notes manuscrites i dedicatòries

resultats és la Suite *Joan Brossa - Joan Ponç* (1947-1948), l'oracle que el poeta compon per a la revista *Dau al Set* i els escrits que el mateix Ponç dedica al poeta en el magnífic guaix titulat *Brossa, Brossa*, del 1950. En lletra cal·ligrafiada hi podem llegir: "en Brossa hu hu hu hu hu", "en Brossa té una força molt grossa", "en Brossa és un bruixot", "en Brossa és un podrit", "en Brossa és un ratpenat" i "Brossa, Brossa, ets una mala cosa, si no fossis escriptor, series inquisidor".

Recordem que a Brossa, que venia d'una família menestral, li moles-

tava no trobar un nom per descriure l'ofici de poeta, ja que no estava classificat oficialment. Una vegada, en renovar-se el carnet d'identitat, la policia es va equivocar i li va posar *paleta* en comptes de *poeta*. Sempre es vantava d'aquesta anècdota i d'aquest ofici que lluï uns quants anys, perquè la poesia en el cas de Brossa és un ofici com un altre.

El caràcter màgic i de bruixeria que impregna la poesia de Brossa dels anys 40 troba en Joan Ponç una altra figura diabòlica, l'arlequí, derivada del dimoni Hallequin, que les creences populars relacionen

amb l'infern. Brossa vesteix Joan Ponç d'arlequí per a una peça de teatre que representa entre amics el 1951. I també el disfressa d'arlequí al seu guió per a la pel·lícula de Pere Portabella *Nocturn 29* (1968). Al seu torn, Ponç fa seu el personatge i vesteix d'arlequí la seva muller al quadre *Retrat de Roser* (1950).

Al nomenclàtor que Brossa inventa al text surrealista *Dinosaure* (1949), hi ha "Carrer de Joan Ponç", d'on s'ha manllevat el títol d'aquest magnífic llibre, una al·lusió més al carrer, a la ciutat, com a eix inspirador de la poesia. *

Joan Brossa.
Carrer de Joan Ponç

A cura de:
Glòria Bordons
Editorial:
Poncianes,
2010
Barcelona

ART&CO

L'amistat entre Brossa i Ponç

Els anys màgics. Quan l'any 1988 Brossa revisa en el text *Quaranta-dos anys després* la seva relació amb Joan Ponç deixa molt clar que la seva gran amistat i col·laboració se situa entre el 1946 i el 1953, any en què el pintor se'n va al Brasil. Més tard, Brossa explica la intensitat de la seva amistat amb Ponç i també el seu refredament. La pèrdua dels *Dibuixos podrits* i

Les Metamorfosis, sèries que Brossa havia inspirat i que Ponç li havia regalat, en deixar-los-hi per a l'edició d'un llibre sobre el pintor, va marcar un punt de desconfiança, sense retorn. L'estranya desaparició de la carpeta no va convèncer Brossa: "Mai no em va aclarir per què no me l'havia tornada (només repetia que l'havia perduda i estava voltat d'estafadors)".

Brossa, crític. D'altra banda, quan Ponç tornà del Brasil el 1967, el pintor li demanà parer sobre la seva obra recent i Brossa, que no es tallava mai un pèl, li va dir amb sinceritat que li semblava "que havia passat del dibuix artístic al dibuix lineal". Era una manera d'al·ludir a la simplificació del magicisme anterior i el referma en l'opinió que la seva millor obra és la dels

anys de *Dau al Set* (1947-1949), quan Brossa posava títols als seus quadres, com demostra la carpeta d'escrits trobada a la Fundació Brossa i com es pot constatar a la llista d'obres de l'exposició de dibuixos al Club 49 el mateix any 1949.

Nocturnitat. Tot i els canvis d'estil dels darrers anys, Joan Ponç no travessà mai la línia de l'abstrac-

ció cap a l'informalisme. Es mantingué fidel a la nocturnitat dels dies de *Dau al Set*. Mai no va sortir d'aquesta atmosfera endimoniada, fantasmal i de bruixeria nocturna, conduïda als seus inicis per l'amic Brossa. Un viatge nocturn que guia tota la seva trajectòria i que es pot veure a l'exposició de les *Capses secretes*, 1975-1980, itinerant per Catalunya. *